

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. *nr. 3. Bryne*

Fylke:

Vest-Agder

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Laudal

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av: *T. S. Heimland*

Gard:

(adresse):

Laudal

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Eiga (og andres)*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Det vanlege ordet for bryne er eit brøyne. Ordet hein brukast ikkje.

2. Nå brukast mest bryner av kunststein, for av naturstein. Brynesteinsbrot finst ikkje i Laudal.

3. Reirskop blir fyrst slipt på rund slipeslein og så brynt (eit. brøynt). Einast barberknivar blir berre brynte på serleg bryne som kallast oljestein.

4. Gamle folk fortel at for lenge sidan blei ikkje ljåen slipt, men tynna i smia og så brynt. Kan ikkje få vissu for kva tid slipesleinen kom i bruk.

5. Sliperbernen stod og står ved husa, eller ved ein bekk så vasskrafta kan nyttast ut. Ein slepp då å sveiva sleinen. Skille stein har eg ikkje høyrst tale om.

6. Ein sliper ljåen når han tek til å verte ukvass. Værr ei sliping ein halv dag, er det bra. Det kjem elles an på kva stad lende ein står. Lunde stader stemmes ljåen for, men på heimyrar seint. Mellom slipingane brukar ein bryne og sumtid også stikka (eit tebbryne)

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

7. Her ein på varbeitt mark (der grasler vort å få av) har ein av og til to bryner, eit grovare fyrst, så eit finare, og så stikka til slutt. Brynstikka kallast berre stikka. Ho lagast heime av gammal eikebark og gnikas så inn med reifig fin sand.

Bruka brynstikka kallast å bryna, bruka stikka kallast å strufa. Stikka brukast mykje mindre nå enn før.

8. Folk tek ljaen ut ovrel når dei sliper. Dei gamle festa ofte ljaen med ei bjørkevija og ein bløy. Andre bruka lerreim og bløy, eller ein jarnring og bløy. Nå brukar mange kjøpningar av jarn med skrner.

Meskepar held ljaeggen mot fua seg når dei sliper. Dei sliper mot "1". Fåare sliper med.

Sluttekaren bryne

Slutbord brukast ikkje lenger i Sandal. Har ikkje vore bruka på lang tid her.

720

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

10 Ein ber brynet i lumma

11. -

12 -

13. Ein fuklar brynet. Sealekt:
Ein spele på brøyne for ein brøy-
me, helt ou duppa da i vatn.
Stikka ska tje vadast for ein
slugge.

14

15

16

17

18

19

20

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
adr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

657